

projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT BODEMVERHALEN

Leerlijn Erfgoed | Thema Verhalen | Groep 5 en 6 | September 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	3
3. Oriëntatie	4
4. Opdracht: De Haagse kaart.....	6
5. Opdracht: Haagse verhalen uit de grond	9
6. Opdracht: Verhaal voor de toekomst.....	12

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

Hoe kan de Haagse bodem ons een verhaal vertellen? In dit project kruipt de leerling in de huid van een archeoloog. Hoe hebben oude Haagse beschavingen geleefd? Hoe zag het landschap er toen uit? De leerling gaat op onderzoek.

Met de bodem als het vertrekpunt en met behulp van de digitale Haagse Kaart bestudeert hij kaarten van verschillende perioden en verbeeldt hij zijn zienswijze van het landschap bij een bepaalde periode. Vervolgens onderzoekt de leerling hoe mensen in die betreffende periode hebben geleefd en bouwt hij met allerlei materialen; als klei, hout en gras, een nederzetting uit die tijd na.

Nu weet de leerling hoe belangrijk het is om meer te weten over het leven van vroegere tijden.

Daarom maakt hij, om mensen in de toekomst over ons leven nu te vertellen, een tijdscapsule met brieven, voorwerpen en een groepsfoto.

Nu maar hopen dat ze deze tegen die tijd zullen vinden!

Waarom dit project?

Kinderen in groep 5 en 6 zijn zich bewust van de Nederlandse geschiedenis. Door hen te laten verdiepen in de Haagse geschiedenis en in het bijzonder de oude beschavingen die zich in Den Haag hebben gevestigd, worden ze bewust van de veranderingen die de stad heeft doorgemaakt en Den Haag maakt zoals we haar nu kennen. Zo leren kinderen om respect te hebben voor oude voorwerpen en zien ze het belang in van het conserveren van het materieel en immaterieel cultureel erfgoed.

Doelen

In dit project worden bij de Introductie, de Oriëntatie en de Opdrachten steeds twee kennisdoelen en twee vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- De leerling toont zich nieuwsgierig en proactief;
- Het kind kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en dat van anderen.

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van het museumbezoek of de komst van de 🎨 kunstenaar in de klas.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Algemene benodigheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- postervellen en stiften voor de leerkracht om aantekeningen op te maken tijdens gesprekken in de klas

Begrippenlijst Nederlandse taal

Vaktaal

de Steentijd
de Romeinen
de Middeleeuwen
de archeologie
de cultuur
de bodemvondst
de Haagse Kaart
de tijdsbalk

Algemene woorden

de wetenschap
het landschap
de bodem
de plaatsbepaling
het steekwoord
de jaartelling
v.Chr. (voor Christus)
huidig

Werkwoorden

dateren
opgraven
raadplegen

de IJzertijd
de beschaving
de nederzetting

de ordening
Haagse Wijken
de bron (onderzoek)
de leefwijze
het onderzoek
de onderzoeksvraag
de tijdcapsule
de maquette

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling:

- maakt kennis met oude culturen zoals de Steentijd, de Romeinen en de Middeleeuwen;
- leert de betekenis van het woord archeologie.

Vaardigheidsdoelen

De leerling bedenkt onderzoeksvragen die aan een (oud) voorwerp gesteld kunnen worden.

Benodigheden

- leskist over archeologie
- (oud) voorwerp

Aan de slag in de klas

Leskist

Haal een leskist over archeologie in de klas: <https://www.denhaag.nl/home/bewoners/to/Publicaties-en-lesmateriaal-over-archeologie.htm> (Bij educatie over archeologie).

Filmpjes en meer info

Bekijk en bespreek een of meerdere van de volgende filmpjes:

- Klokhuis over de Steentijd: <https://www.youtube.com/watch?v=RJsIBPm6JTg>
- Informatie over de Steentijd op entoen.nu: <https://www.entoen.nu/nl/hunebedden>
- Stenen konden spreken: http://www.npo.nl/de-steentijd/10-06-2014/NPS_1242449
- Beeldbankclip De eerste boeren: <http://entoen.nu/hunebedden/beeld-en-geluid/schooltv-beeldbankclip-de-eerste-boeren#beeld>
- Klokhuis over de Romeinen: <https://hetklokhuis.nl/onderwerp/romeinen>
- Informatie over de Romeinen op entoen.nu: <https://www.entoen.nu/nl/romeinselimes>
- Klokhuis over de Middeleeuwen: <https://hetklokhuis.nl/onderwerp/middeleeuwen>
- Nieuwsitem over archeologie (in Hoornaar -Alblasserwaard): <https://www.youtube.com/watch?v=qHualqyoPwI>

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

Gevonden

1. Bespreek met de leerlingen het begrip 'archeologie'. Bijvoorbeeld: Archeologie is de wetenschap die de resten van oude culturen onderzoekt. Zo proberen archeologen erachter te komen hoe de mensen vroeger leefden, welke dieren er waren en hoe het landschap eruit zag.
2. Bespreek met de leerlingen wat je allemaal kunt vinden in de bodem en welke verhalen deze spullen kunnen vertellen.

3. Neem een 'bodenvondst' mee de klas in; een potje, een oud beeldje, kommetje of vaasje (uit de kringloopwinkel) of een botje. Zet dit op een centraal punt in de klas en vertel dat dit uit de bodem is opgegraven. Zet er voor een extra spannend effect een extra lamp op. Ga in een kring om het voorwerp heen zitten en laat iedere leerling iets aan het object vragen. Welke vragen kunnen de leerlingen allemaal bedenken? Eventueel worden deze vragen genoteerd op het DigiBord. De vragen hoeven niet beantwoord te worden, dat kan wel. Het gaat er vooral om dat de leerlingen beseffen hoeveel vragen je aan een voorwerp kunt stellen en dat ieder voorwerp zijn eigen verhaal heeft.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen

De leerling:

- leert de betekenis van het woord dateren binnen de archeologie.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- n.v.t.

Benodigheden

- geen extra materialen nodig naast de algemene benodigheden

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Hoe kan de bodem ons een verhaal vertellen?
- Wat als je zou terug kunnen gaan in de tijd?
- Waarom zouden we willen weten hoe de mensen vroeger leefden?
- Wat zou je in de bodem willen vinden?
- Is de bodem in Den Haag anders dan in andere steden?

Oriëntatieopdracht

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk het filmpje van Het Klokhuis over archeologie en dateren: hoe kom je er achter hoe oud iets is dat je in de bodem opgraaft?
<http://www.hetklokhuis.nl/tv-uitzending/3395/Dateren>
2. Bespreek het filmpje na:
 - hoe kan je bepalen hoe oud iets is?
 - kun je nog een andere manier verzinnen om te bepalen hoe oud iets is? (mag ook iets uit je fantasie zijn, iets wat misschien eigenlijk (nog) niet kan)
 - waarvan zou jij wel willen weten hoe oud iets is?
 - is iets dat oud is altijd iets waardevols?
 - is 'waardevol' alleen maar iets dat met geld te maken heeft?

Reflectievragen

- Wat heeft je het meest verrast?
- Wat je gehoord en gezien hebt, was dat nieuw voor je?
- Waar zou jij wel eens willen gaan graven?

4. Opdracht: De Haagse kaart

In deze opdracht spit de leerling in de digitale Haagse Kaart om per tijdvak of per thema kennis te maken met bijzondere Haagse voorwerpen, schilderijen, archeologische vondsten en gebouwen. De leerling bekijkt eerst de huidige Haagse situatie van waaruit hij een sprong maakt naar het verleden. Wat is er veranderd aan het Haagse landschap? In een tekening of schildering verbeeldt de leerling zijn zienswijze van het vroegere Haagse landschap. Hij geeft daarin verschillende eigenschappen van het landschap weer, zoals: water, lucht en beplanting. De werkstukken worden klaargemaakt voor de tentoonstelling en voorzien van een tekstbordje met toelichtende tekst en titel. De bezoekers zijn welkom!

Kennisdoelen	De leerling maakt kennis met de Haagse Kaart en onderzoekt de mogelijkheden van de website.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• onderzoekt overeenkomsten en verschillen over Den Haag a.d.h.v. de tijdbalk van de Haagse Kaart;• maakt een kunstwerk waarin het Den Haag van 6000 jaar geleden wordt verbeeldt;• maakt een informatiebordje voor de tentoonstelling bij gemaakt werk.

Benodigheden

- Teken-, -schilder -en collagematerialen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Onderzoek samen met de leerlingen de Haagse Kaart op <http://www.haagsekaart.nl/?mapId=26>

De Haagse Kaart laat zien hoe Den Haag door de eeuwen heen gegroeid is.

Laat zien hoe de leerlingen zelf met deze website aan de slag kunnen; doe bijvoorbeeld samen de tour in het informatiebalkje en oefen daarmee. Leg eventueel onbekende woorden uit, licht de tijdsbalk en de plaatsbepaling toe.

Reflectievragen

- Kan jij een plattegrond 'lezen'?
- Begreep je meteen hoe de Haagse Kaart werkt?
- Wat verraste je het meest?
- Kan Den Haag nog groeien?

Uitvoeren

Volg in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk op de Haagse Kaart de situatie in 2012. Dit kan klassikaal, of in kleine groepjes. Benoem in een paar steekwoorden wat opvalt.

2. Ga vervolgens in de tijdsbalk naar -4000, het jaar 4000 voor het begin van de jaartelling, dus 6000 jaar geleden. Benoem wat opvalt en wat het grootste verschil is tussen 2012 en 6000 jaar geleden.
4000 voor Christus was het de 'Steentijd'. Een groot deel van het huidige Den Haag lag toen nog in zee.
3. Vraag de leerlingen individueel of in groepjes dan een tekening, schilderij of collage te maken over hoe zij denken dat het landschap er 6000 jaar geleden op de plek waar nu Den Haag ligt hebben uit gezien. Denk daarbij aan de woorden: zee – duinen – water – kust – planten – zand – water – lucht.

NB: Alternatief

Besluit u in de volgende deelopdrachten om op een andere periode in te zoomen? Trek dit dan ook door naar bovenstaande activiteit en bekijk deze periode op de Haagse Kaart.

Mogelijkheden:

- o opgravingen in het centrum van de stad
Skeletten bij de Grote Kerk (13de eeuw):
<https://www.omroepwest.nl/nieuws/3449299/Skeletten-gevonden-bij-Grote-Kerk-Den-Haag>
en
<https://www.omroepwest.nl/nieuws/3456693/Skeletten-uit-dertiende-eeuw-duiken-op-bij-kerk-Den-Haag>
- o boerderij bij de Annastraat (Ijzertijd, Romeinen, late Middeleeuwen):
<https://www.omroepwest.nl/tv/programma/170109708/Achter-de-Scherven/aflevering/170109892/Centrum>
- o diverse plekken: <https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/vrije-tijd-en-recreatie/kunst-en-cultuur/archeologie/opgravingen-in-het-centrum.htm>
en
<https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/vrije-tijd-en-recreatie/kunst-en-cultuur/archeologie/archeologische-vondsten-centrum.htm>

Per stadsdeel:

<https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/vrije-tijd-en-recreatie/kunst-en-cultuur/archeologie.htm>

Informatie te vinden over:

- o Escamp
- o Haagse Hout
- o Laak
- o Leidschenveen-Ypenburg
- o Loosduinen
- o Scheveningen
- o Segbroek

Wateringse veld, Steentijd:

- o <https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/nieuws/archeologen-vinden-sporen-uit-de-steentijd-op-desteynhof.htm>
- o <https://www.youtube.com/watch?v=oqX1vbsaEtQ>

Vogelwijk, IJzertijd:

- o <https://www.youtube.com/watch?v=DQlxvdp6yQY>

Diverse wijken:

https://www.youtube.com/results?search_query=achter+de+scherven

Reflectievragen

- Hoe ging het samenwerken?
- Hoe kan een landschap in de loop van de tijd zo enorm veranderen?
- Kun je makkelijk inbeelden hoe het landschap er in een andere tijd uitzag?
- Wat heeft je het meest verrast?

Presenteren

Maak in de klas een tentoonstelling van de Steentijd-werkstukken, met bijvoorbeeld als titel 'Den Haag anno 4000 v. Chr.'. De leerlingen maken bij hun eigen werkstuk een tekstbordje met titel en een korte toelichtende tekst: wat hebben zij gemaakt/ afgebeeld, en waarom?

NB: indien u voor een andere periode heeft gekozen, krijgt de tentoonstelling uiteraard een andere titel.

Reflectievragen

- Ben je tevreden over je werkstuk? Waarom wel of niet?
- Als je het opnieuw zou doen, wat zou je dan anders doen?
- Heb je nieuwe ideeën bij andere werkstukken opgedaan?
- Zijn er werkstukken die op elkaar lijken?
- Zijn er groepjes te maken/ is er een ordening in aan te brengen?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Gaf de Haagse Kaart je een goed beeld van het Den Haag van vroeger? Vertel.
- Hoe ben je gekomen tot het werkstuk dat je gemaakt hebt? Waarom denk je dat het landschap er toen zo uit zag?
- Werk je voor zo'n opdracht graag samen of liever alleen?
- Stel dat je nu een werkstuk zou moeten maken over hoe Den Haag er over 6000 jaar uit zou zien, wat zou je dan maken?

5. Opdracht: Haagse verhalen uit de grond

Hoe veranderen Haagse wijken? In deze opdracht onderzoekt de leerling een bepaalde periode uit de geschiedenis van zijn wijk. Hij doet dit aan de hand van bodemvondsten die gedaan zijn door archeologen. Hij maakt gebruik van de Haagse Kaart en doet onderzoek naar tijdperken door diverse bronnen te raadplegen. Een bezoek aan de daadwerkelijke plek kan hierbij nog meer verhelderen. Vervolgens bouwt de leerling een nederzetting uit die tijd na. Vragen die hieraan voorafgaan zijn: Hoe woonden de mensen toen? Welke materialen waren er toen voor handen? Hoe was hun leefwijze? Naar aanleiding van deze nederzetting verzint hij een verhaal, waardoor je even wordt meegenomen ver terug in de tijd; naar de woonplaats van een vroegere beschaving.

Kennisdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• ontdekt dat Ypenburg één van de bekendste archeologische vindplaatsen van Den Haag is;• leert kenmerken van een nederzetting uit de Steentijd.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• doet onderzoek naar de geschiedenis van Ypenburg;• maakt een maquette van een nederzetting uit de Steentijd;• presenteert zijn gemaakte maquette in de rol van gids of in verhalende vorm.

Benodigdheden

- divers materiaal en gereedschap voor het maken van een maquette van een nederzetting uit de steentijd

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Volg in deze opdracht onderstaande stappen:

De Haagse wijk Ypenburg is gebouwd op een plek waar in de Steentijd ook al bewoning was. Ypenburg is dan ook één van de bekendste archeologische vindplaatsen in Den Haag.

Bekijk en bespreek samen met de leerlingen het filmpje over opgravingen in Ypenburg:

<https://www.youtube.com/watch?v=TNVocWRp-oQ>

Ook op de site Haagse Tijden is een en ander te vinden over de opgravingen:

<http://www.haagsetijden.nl/entry/471/steentijdmensen-op-ypenburg#.WgA2qmiWYUk>

Bekijk de foto's van de reconstructie van één van de gevonden skeletten.

Geef de leerlingen de opdracht in duo's onderzoek te doen naar de geschiedenis van Ypenburg:

- waar ligt het?
- wat kun je er van ontdekken op de Haagse Kaart? Hoe ontwikkelde het zich door de jaren heen?
- wat kun je nog meer op internet ontdekken? Hoe leefden de mensen in de Steentijd, wat aten zij? Welke kleren hadden zij aan?

Bespreek klassikaal kort de resultaten van het onderzoek. Wat zijn de grootste veranderingen in de loop van de tijd?

Bezoek eventueel Ypenburg zelf. Vlakbij het winkelcentrum is een archeologisch parkje. Hier staan ook beelden van de reconstructies van de gezichten van de gevonden mensen.

Zie voor meer informatie: <http://www.historischypenburg.nl/themas/steentijd/>
en

<https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/vrije-tijd-en-recreatie/kunst-en-cultuur/archeologie/archeologische-opgravingen-ypenburg.htm>

NB: indien u voor een andere periode en plek kiest, vindt u suggesties voor beeldmateriaal en informatie onder 3.2, Uitvoeren Haagse Kaart.

Reflectievragen

- Kende je de wijk Ypenburg al?
- Had je verwacht dat de wijk zo'n oude geschiedenis had?
- Heb je veel kunnen vinden over de geschiedenis van de wijk?

Uitvoeren

Volg in deze opdracht onderstaande stappen:

Hoe zag de nederzetting er in de Steentijd uit?

1. Geef leerlingen de opdracht in groepjes een deel van de nederzetting na te maken. Verdeel eventueel klassikaal de onderdelen van de nederzetting: akkers, grasveld, vuurplaatsen, natuur, 'huizen', mensen, etc.
Laat hen dit doen in 3D, met allerlei materialen: klei, hout, gras, verf, etc.
2. Plaats alle onderdelen bij elkaar tot een complete nederzetting.
3. Laat hen er een verhaal bij verzinnen.

NB: indien u een andere periode kiest, dan maken de leerlingen een nederzetting uit deze periode.

Reflectievragen

- Ben je tevreden over jouw bijdrage aan de nederzetting?
- Wat heeft je het meest verrast?
- Zou jij wel eens in deze tijd willen rondneuzen?
- Wat kun je vandaag de dag in Ypenburg nog zien van de Steentijd?

Presenteren

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. De leerlingen nemen elkaar mee op een rondleiding door de nederzetting. Ga met de groep om de nederzetting staan en doen net of jullie een wandeling door de nederzetting maken. Wat komen jullie onderweg tegen? De leerlingen die dat onderdeel hebben gemaakt, vertellen er over, alsof ze een gids door het dorp zijn.
2. Er wordt een rondwandeling gemaakt zoals hierboven beschreven, maar dan in de vorm van een verhaal. Bijvoorbeeld 'Ypje werd die morgen wakker en liep langs...'

Biedt de nederzetting aan Historische Vereniging Buitenplaats Ypenburg aan en overleg of de nederzetting ergens tentoongesteld kan worden.

NB Indien u voor een andere plek en periode kiest, er zijn diverse historische verenigingen in Den Haag te vinden. Zie <http://www.haagsehistorie.nl/> > 'Haagse Historische Verenigingen op een rijtje'.

Reflectievragen

- Hoe vond je de wandeling?
- Welk stuk van de nederzetting vind je het mooist/ best gelukt?
- Wat zou je een volgende keer graag ook maken?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat zou je nog meer over Ypenburg of een andere plek in de stad willen ontdekken, als je in de bodem zou kunnen gaan graven?
- Wat vond je het moeilijkste om te doen? Vertel.
- Wat vond je het makkelijkste of leukste om te doen? Vertel.
- Welke andere tijd zou je ook wel eens na willen maken? Vertel.

6. Opdracht: Verhaal voor de toekomst

Wat willen mensen over honderd jaar van ons weten? In deze laatste opdracht zorgt de leerling ervoor dat ons leven wordt bewaard. Hij doet dit door het vervaardigen van een tijdscapsule. Er zijn legio belangrijke dingen in deze tijd en het liefst zouden we heel veel hiervan bewaren, maar er is beperkte ruimte in de capsule dus niet alles kan mee. De leerling onderzoekt wat de meest basale en typische dingen uit zijn tijd. Vervolgens schrijft hij een brief over zijn leven nu, aan zijn leeftijdsgenoot van de toekomst. Dan kiest hij één voorwerp dat heel goed laat zien hoe het leven nu is en toont wat voor een stad Den Haag is. Samen met een groepsfoto wordt deze in de tijdscapsule gestopt. Nadat alle zaken voor de tijdscapsule zijn bewonderd, wordt de tijdscapsule gesloten en ergens verstopt. Wie zou 'm over honderd jaar vinden?

Kennisdoelen

De leerling:

- maakt kennis met het begrip tijdscapsule;
- ontwikkelt historisch besef m.b.t. verleden, heden en toekomst.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- beschrijft welke onderwerpen en voorwerpen typerend zijn voor onze huidige tijd;
- schrijft een brief aan een leeftijdsgenoot uit de toekomst;
- stelt met zijn klasgenoten een tijdscapsule samen.

Benodigheden

- voorwerp dat als tijdscapsule kan dienen: doos, kist enz.
- diverse voorwerpen voor in een tijdscapsule

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Doorloop in deze opdrachten onderstaande stappen:

1. De voorwerpen die in Ypenburg (of een andere plek) in de grond zijn gevonden vertellen veel over het leven in de Steentijd (of een andere periode). Voorwerpen van onze tijd vertellen ook veel over nu.

Bespreek in de klas het begrip tijdscapsule:

Een tijdscapsule is een capsule gevuld met voorwerpen en/of informatie, die bedoeld is om mensen in de toekomst (zoals archeologen, antropologen en historici) te helpen een beeld te krijgen van een bepaalde tijdperiode.

Meestal gaat het om een metalen cilinder of opbergkist, waarin voorwerpen en informatie die typerend zijn voor de tijdperiode waarin de capsule gemaakt is, worden opgeborgen. Deze wordt vervolgens begraven of opgeborgen met het doel hem op een vooraf bepaald tijdstip in de toekomst te heropenen.

Kijk naar: <http://www.hetklokhuis.nl/tv-uitzending/2164/Tijdsapsule>

2. Bespreek met de klas wat typisch is van onze tijd (hoeven voor nu niet per se allemaal voorwerpen te zijn) en van de stad Den Haag (met in het achterhoofd dat van hier uit een tijdsapsule gaat worden samengesteld). Schrijf alles wat genoemd wordt op een vel of het digibord.

Reflectievragen

- Wist jij al wat een tijdsapsule was?
- Heb jij al wel eens zoiets gemaakt?
- Kan een verhaal ook een tijdsapsule zijn?

Uitvoeren

Stel met de groep een tijdsapsule samen voor iemand die leeft in het Den Haag van over 100 jaar. Bepaal wat als tijdsapsule kan dienen: een kist, doos, iets anders?

De tijdsapsule bevat de volgende onderdelen:

1. Iedere leerling schrijft een brief (in verhaalvorm) aan een leeftijdsgenoot in de toekomst. Wat zou je diegene kunnen vertellen over het leven nu en wat zou je diegene willen laten zien?
Denk aan:
 - beschrijf een dag uit je leven.
 - beschrijf jouw relatie tot Den Haag, het strand en de zee.
 - beschrijf de nieuwste uitvindingen.
 - wat is er op dit moment hip?
 - wat zijn je hobby's?
 - hoe woon je?
 - hoe is het op school?enz.
2. Iedere leerling bedenkt één voorwerp dat voor hen heel goed laat zien hoe het nu is, het verhaal van onze tijd vertelt. Denk aan kranten, kalenders, pokémonkaartjes, etc.
3. Bedenk ook een voorwerp dat heel duidelijk vertelt wat voor stad Den Haag nu is.

Verzamel alle brieven en voorwerpen.

Reflectievragen

- Wat was het belangrijkste dat je je leeftijdsgenoot in de toekomst wilde vertellen?
- Welk voorwerp heb je gekozen?
- Welk voorwerp vertelt het beste/ meeste over Den Haag?

Presenteren

Alle brieven en voorwerpen worden tijdens een officieel moment in de tijdsapsule geplaatst. De brieven worden een voor een door de leerlingen zelf voorgelezen, de voorwerpen worden toegelicht. Maak ook een groepsfoto bij de tijdsapsule, plaats deze ook in de capsule. Dan wordt de capsule gesloten. Bedenk samen waar hij kan worden verstopt, begraven of bewaard.

Reflectievragen

- Waar ben je het meest trots op van je werk in dit project?
- Waarin is de groep geslaagd tijdens dit project?
- Wat zou je in het verlengde van dit project willen weten en maken?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Waarom zou je een tijdscapsule maken?
- Welk beeld zou je willen dat mensen in de toekomst van onze tijd krijgen?
- Wat van onze tijd vertel je liever niet aan iemand in de toekomst? Vertel.
- Als je nog een voorwerp in de tijdscapsule zou mogen doen, wat zou je dan kiezen?
- Welk voorwerp of welk verhaal mist er eigenlijk nog?
- Voor welke tijd zou je nog meer een tijdscapsule willen maken?

